

Meer weet ik er op het oogenblik niet van te vertellen, alleen nog, dat het mij voorkomt, dat onze plant niet overeenkomt met de tot nu toe in ons land aangetroffen boschbes-bastaarden of variëteiten. Het is stellig de moeite waard om nu nog eens overal uit te zien naar boschbessen, die hun bladeren behouden en die zwartig-violetten vruchten vertoonen. Mochten de vruchten ontbreken, dan is de plant aan de duidelijk generfde bladeren nu toch ook nog duidelijk te kennen en zij is in den winter ijler bebladerd dan de Vosbes, ziet er ook veel ranker uit. Het zou werkelijk zeer geruststellend zijn, als onze plant nog op een paar andere plekken werd gevonden, al staat zij nu ook veilig en wel op haar afgelegen plekje onder bescherming van den vinder.

JAC. P. THUISSE.

NIJMEEGSCHE VOGELS IN 1918.

(Lente)



ZOODRA de dagen lengen, begint het gevogelte zich te roeren. Dat kon je hier direct al met Kerstmis merken, toen een boomkruipertje, dat rondkruierde op een bemosten iepenstam, van louter plezier om de opkomende zon boven 't sneeuwtapijt of om de slapende insectjes die hij snapte, aan 't zingen sloeg. En ondanks de vorst begroeten 2 zwartkopmeezen in 't Hunnerpark zingend den eersten morgen van 't nieuwe jaar. En toen na den 4en door het weken-oude sneeuwkleed de blauwe straatkeien zich lieten zien en koning winter zijn strakke teugels wat vierde, begonnen de koolmeezen ook een kriebeling in hun keeltje te voelen en lieten zoo ongemerkt een paar zaagtoontjes: „tieten-tie-tie-ta” glippen.

Den 7en zag ik de eerste leeuweriken, een dikke dertig, op 't bouwland verschijnen. Een troepje roeken volgde weldra. Den daarop volgende Zondag teekenden zich de eerste ganzen, een rij van 19 stuks, tegen de blauwe vrieslucht af. Weer streken twee groote troepen leeuweriken, terwijl de overblijvende spreeuwen, door een massa nieuw-aangekomenen bijgestaan, 's morgens te snateren zitten op de daken.

Na een dag of tien kwamen alle spreeuwen en roeken weer. Elken dag bijna zag je phalanxen ganzen naar 't Noorden stevenen. Het leeuwerikengeroep was niet van de lucht. Nog een week en overal zitten of hangen de zingende meezen. Zoo zacht was 't weer, dat de kauwtjes op 't Valkhof al huwelijksplannen koesterden en net als op de Wageningse molenwiek, die de heer Wolda kielde, gezellig te vrijen zitten in de kale olmenkronen. Elken avond maken de vleermuizen uitstapjes.

Dan komt een halve maand waarin dooi en vorst elkaar afwisselen. Voortdurend trekken de ganzen. De brilduikers knikkebollen in de plassen. Winterkoninkjes, heggemusschen, 2 merels probeeren te zingen. Maar de eigenlijke vogellente begon 12 Februari.

Toen zaten de lijsters, pas teruggekomen, te schallen dat 't daverde overal, in 't park, op de heuvels, in den boschrand. De vinken oefenden allen langs de straten. En de merels, de achterdochtige goudgesnavelde merelmannen lieten zich zoowaar overreden om mee te zingen met de kweelende roodborstjes. Tusschen alles door kabbelt het heggemusschenliedje. De Oude Waal lag vol eenden, naar schatting een eendenarmee van 3000 stuks. Allerhande, galante brilduikers, die bogen voor even galante brilduiksters, schitterend mooie nonnetjes, roetzwart op sneeuw wit. Smienten met hooge gele kuiven opgestreken volgens de Amerikaansche

mode; krekken talinkjes tusschen 't vergeelde riet. Bonte kuifeendjes, om van de prachtige wilde woerden en hun blauwbespiegelde stemmige wijfjes niet te spreken.

Daags daarna wenden twee houtduiven zeer loffelijke pogingen aan om te koeren, maar ze geven 't na eenige malen „toer, tetoer” gezegd te hebben, al op. Groene spechten met roode kalotjes op, hinniken dat 't een lust is. Boven de akkers danst een boomleeuwerik-troepje. De gewone zingen volop in de weiden, kleine stipjes tegen de groote wolken, voorboden van veel lentevreugd. Veel graspiepers zijn al weer op hun broedplaatsen.

Zelfs de vriesweek, die kwam, vermocht niet veel verandering te brengen in 't voorjaarsgedoe.

Dan kwamen de eerste sijsjes en vertelden in de zwarte elzen van de koude en honger die ze geleden hadden, maar ook flitsten herinneringen aan de donkere sparrenbosschen in 't Noorden, hun zomerverblijf, er tusschen door.

De patrijsjes, die vele weken achtereen hun voedsel moesten opdelven onder de sneeuw, worden ook gewekt uit hun onverschilligheid. De koppels vallen uiteen in paren en elken dag, vooral 's avonds, klinkt het uitdagend gekraai der mannetjes: „kirriek, kirriek”.

Toen deed Maart haar intree in de slapende landouwen. Wel waren in de 1e helft nog weiden 's morgens berijpt van den nachtvorst, maar de dagen waren warm, en 's morgens tegen tien was 't ijs al opgeruimd door de felle zon aan den azuren hemelkoepel.

Elken dag gold den toen andere vogeltroepjes binnen. Eerst boomleeuweriken die half trillend, half lokkend nog gezamenlijk voedsel zochten. Dan wolken roeken, die de bonte kraaien op de velden wegloden. Op een mooien morgen ook waren ineens alle iepen en linden van den Beekscheweg uitverkoren tot rustplaats van een sijsjeswolk; zingend duikelden ze aan de bloeiende twijgen, zingende vingden ze de verwarmende zonnestraaltjes in hun groene pakjes op, zingend hipten en trippelden ze zelfs over straat. Zóó zongen ze dat de werklui, die, goed gemutst door 't vroolijke lenteweer, ter arbeid togen, verbaasd opkeken naar de jolige zangertjes; en dat gebeurt niet gauw.

Maar de clou van de eerste Maarthelft was de eendentrek. Hoeveel eenden en zagers in de lichtende Ooyplassen te schitteren lagen in de middagzon, is niet te zeggen. Elken dag kwamen er nieuwe; grauwe pijlstaarten met zwarte koppen en nekbanden prijkten in stille hoekjes tusschen de rietrommel. Nonnetjes, snorden wiegelend in bont geschitter langs je heen. Middelste zagers (bah, wat een akelige naam) doken en zwommen en vochten in de kleine plasjes tusschen de wilgen. Hun grootere verwanten zelfs lieten zich zoo nu en dan zien: groote forsche beesten met diepzwarte wapperende kuiven. Al die zagers herkende je al van verre aan hun snelle vlucht, spitse vleugels, en vooral aan 't vele wit dat ze vliegend vertoonden. Dan waren er tafeleenden met rosse koppen en blauwe snabels. Mooie wit-zwarte kuifeendjes strijken neer in de doode biezen. Eens zelfs verscheen een krakeendje, heel donker op de blinkend witte vleugelspiegel na. Al die bijzondere soorten vertoonden zich bijna nooit tusschen hun gewonere familieleden, de wilde eenden en talingen, nog veel minder tusschen 't koetenfolk.

Kieuiten, waarvan de eerstelingen reeds 14 Febr. aankwamen, trokken den 9den en 10den in wolken langs de Waal naar binnen toe, direct kenbaar aan 't geflits van hun witte vleugelen der zijden. Ook reigers trokken toen door.

Maandag den 11den kregen de kapmeewtjes in de gaten, dat de lente op komst was. 's Middags hingen er hoog in de lucht een honderdtal, allemaal op onderling gelijke afstanden. 't Was een van de mooiste preliminieren van 't voorjaar dat aanzweven kwam. Wat ze deden? „Vliegen te vangen” schreef ik in mijn dagboek.

's Nachts van den 16den moeten er heel veel piepers, kwikstaartjes en tapuitachtigen zijn aangekomen. Ik zag roodborsttapuiten bij dozijnen, en gele en witte kwikstaartjes, ook enkele roodstaartjes kraaiden alweer hoog op de groote gebouwen. Groenvinken blerden van je welste. Dat was op den heuvelrug Mook-Plasmolen. Elders kwamen ze pas een dag later. Dus Maastrek.

Enkele dagen daarna tinkelde het eerste tiftjafliedje door de Loomen boven hôtél „Valk”.

De roekenkolonie was op z'n drukst. Stel je voor, ± 120 nesten die in één week gebouwd worden. De watersnipjes vlogen je verwenshend, weer op langs de polderslootjes. In de Oude Waal verschenen 3 futenmannetjes, de eersten in prachtkleed. Direct herkende je hun driehoekige kop uit die van de eenden en koeten. Ieder had een vlak water van ± 80 Meter straal, waarin je ze gedurende een week aan kon treffen.

Den 26sten hoorden we van een Hatertsch boerenjochie dat ie een eendennest met negen eieren dien dag gevonden had. Uitgehaald natuurlijk.

Toen zaten er ook tal van rietgorsjes te zingen (sic.!) in de nog rechte riethalmen. De graspiepers waren ook alle present.

De groote gele kwik uit den oorsprong, die zich daar van eind Sept. tot begin April ophoudt was nu uitgekleurd. Een mooie zwarte bek had ie gekregen. 't Was de laatste maal, dat ik hem toen zag.

De staartmeezen, boschkraaien en eksters waren druk aan 't nestelen. Een paar van de eerste waren 20 Maart begonnen, en den 10den April weerkaatste mijn spiegelje het eerste zalmkleurige eitje door het vlieggaat, dat nog niet heelemaal afgewerkt was.

Nu hingen geregeld boven de doodsche heide of 't groenende veld een paar boomleeuwiken te trilleren. De goudhaantjestrek culmineerde in de laatste Maartweek. Toen kon je er op rekenen op een boschwandeling er eenige tientallen te zien. Maar wat is dat nu bij b.v. 1916 vergeleken. Ze gaan echter goed vooruit, wat ik dezen herfst ook weer gemerkt heb. Nog één kwakkelwinter en het aantal van '16 is weer terug.

De lijsters en merels waren al in grooten getale aan 't nestbouwen. Ook 't bescheiden heggemuschje nestelde reeds in takkenbosschen en dichte heggen. Den 6den April lagen in een lijsternest in de Meerwijk en in het moskommetje van een basterdnachtegaaltje de eerste blauwe eitjes. Dienzelfden dag vertelde me mijnheer Gregoor uit hotel »Valk« dat daar reeds een lijster te broeden zat op vier in een houtmijt. In den Oorsprong legde een zwartkopmeesje zijn eersteling. Een merel te Berg- en- Dal lag reeds enkele dagen vlijtig op z'n nest in een sleedoorn. En over de randen van de kraaiennesten aan den Beekschen weg zag je tegen den avond de zwarte staarten der eigenaressen reeds uitsteken.

De Hatertsche blauwborstjes waren na den 2den April alle aanwezig en zongen dat het een lust was. Een liedje dat je soms in zijn diepe trillers aan den nachtegaal doet denken. Het is eigenlijk middelevenredig tusschen dat van 't roodborstje en onze prima donna. Sommige imiteeren ook eerstgenoemde, of tjiftjaf of fitis. Zelfs hoorde ik er een 't felle torenvalkje van 't Wijchensche ven nadoen.

Tegelijk met die blauwkeeltjes schenen ook de jubelende grutto's gekomen. Elken dag kon je ze zien voortschieten door de egale regenlucht, en alle boomgroepjes en huizen in 't veenland weerkaatsen hun gegriet. Daarom rekenden zich de stiekeme snipjes ook verplicht te gaan blaten. En als je dan rondstapte door de natte weiden gilden de kieviten, juichten de grieten en snorden de mèkkerende snippen van 't eene eind van den horizon tot 't ander. De tuten hoorde je zoo nu en dan. Kempheantjes vlogen uit de greppen langs den broekweg op. Witgatjes en andere ruiters schoten met een schellen kreet 't luchtruim in, zoodat de verschrikte talinkjes in de dwarssloten hun kopjes even boven de randen uitstaken en er dan natuurlijk ook vandoor gingen.

Den 8sten April verschenen 's morgens tegen negenen een zingend fitistroepje aan den Hollen weg boven Beek en tegen den avond waren ze over den heelen heuvelrug verspreid. Den 12den galmde het zwartkopliedje door een Ubbergsch sparrenboschje, en den dag daarop ratelde het kleine braamsluipertje in een heg aan den Sterreschansweg. Een groote troep boerenzwaluwen scheerde over de Oude Waal en de kapmeeuwtes, die daar tot nu toe lagen, waren voorgoed vertrokken. Grutto's trokken er al roepend door. De futen (liever onze futen, want die schaarsche waren doortrekkers) vertoonden zich in al hun oude hoekjes. Bijna alle roeken in de peppels hadden jongen, waarvan sommigen al zwakjes schreeuwden.

Houtsnippen in de Dommersche bosschen moesten een nest daar hebben. Maar nadat er door een man met een geweer en een stel honden (jager durf ik niet te zeggen) op geschoten was, heb ik ze niet meer teruggezien.

Den 27^{sten} waren er al karkietjes in 't riet. Zeven zwarte sterns joegen elkaar na langs een plaszoom. Roodstaartjes (gewone) takten overal in 't hout. De eerste fluitier trilde op den Plasmolen onder hooge beuken en tegen den avond werd de eerste nachtegaal bij »Valk« gehoord. 's Morgens daarop hoorde ik zelf 't hoog getriller, de diepe roffeltonen en de lang uitgehaalde strofen van onzen besten zanger. De koekoek riep in 't Hatertsche.

2 Mei gierden de gierzwaluwen over de stad. De tuinfluitier kwinkelde in 't hakhout. Den 4^{den} tikkerden de eerste vliegenvangers, de grauwtjes. Daags daarna pronkte hun bonte verwant op een telefoonpaal. En door de koude van de eerste Meiweek schetterde spotvogeltje No. 1 pas den negenden op den heuvelrand. Den tienden moduleerde de wiewaal in 't bijna groene bosch. Torteltjes snorden in de sparren.

Toen was alles present en begon de vogelzomer.
Nijmegen.

AD. OOMEN.
(Wordt vervolgd).

MIJN TUIN EN ZIJN BEWONERS.



K hield er vroeger van, toen er nog een mooie tuin achter ons huis was, om van mijn tuin een kleine menagerie te maken. Nu zijn we helaas verhuisd en gaat dat niet meer, zoodat ik me nu moet vergenoegen met een vrij groot terrarium; dit is ook wel aardig, maar haalt toch niet bij wat ik vroeger had.

Zoals ik reeds zei, het was daar een kleine dierentuin; daar liepen rond een stuk of tien, twaalf kikkers en padden, twee Grieksche moerasschildpadden, een stuk of wat groote salamanders en ééns gedurende een paar maanden een vrij groote ringslang; en ik zal nu over alle wat vertellen.

Van mijn schildpadden heb ik wel het meeste plezier gehad. Deze liepen den geheelen dag den tuin door, maar zoo 's middags tusschen halfvijf en halfzes kon ik hen altijd geregeld achterin vinden bij een klein vijvertje, om daar hun voedsel in ontvangst te nemen. En waren zij niet op hun plaats, of kwam ik op een anderen tijd, dan behoefde ik maar te fluiten, dan kwamen ze op een drafje aansukkelten. Schildpadden zijn buitengewoon snuggere dieren. Ik heb eens in de Rotterdamsche diergaarde gezien, hoe een waterschildpad aan 't eten was. Hij probeerde van een vrij groot stuk vleesch een stukje af te trekken, maar hoe stevig hij het vleesch ook in zijn bek nam, en hoe stevig hij zijn poot er ook op zette, hij kon er niets afkrijgen; in plaats van nu maar in 't wild weg te trekken, bekeek hij het vleesch van alle kanten om te zien of er ook ergens een stukje los zat en toen hij dat werkelijk gevonden had, begon hij dáár heel smakelijk te eten. Maar ook mijn moerasschildpadden waren verstandig. Waarschijnlijk weet gij, dat moerasschildpadden alleen maar in 't water hun eten kunnen doorslikken; gaf ik nu een worm of een stukje vleesch aan één van hen, na hem vooraf een eind van het vijvertje te hebben weggezet, dan pakte hij den worm vast en koos den kortsten weg naar het water, om daar zijn buit te gaan opeten. En ze konden flink eten, zoowat vier of vijf flinke wormen op een dag, en soms nog wat vleesch ook; maar tegen vasten kunnen ze ook uitmuntend. Brehm vertelt, dat daar proeven mee genomen zijn; dat ze een moerasschildpad acht jaar lang zonder eten hebben gelaten en dat deze, toen hij opengesneden werd, niet noemenswaardig vermagerd was.

Deze dieren heb ik tot den winter goed kunnen houden; maar het is me nog niet mogen gelukken, om ze 's winters over te houden, hoewel ik dat nu twee keer geprobeerd heb. Tegen dat het buiten koud werd, groeven zij zich in onder een hoop rottende bladeren, met het voorjaar kwamen ze wel voor den dag, maar hun krachten waren dan zóó uitgeput, dat